Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 248. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 19-го ВЕРЕСНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 248. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 19, 1952. VOL. LX.

АЙЗЕНГАВЕР НА КОНВЕНЦІЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ

ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА ПОПРАВКАМИ ДО ЗАКОНУ ТЕФТА-ГАРТЛІ

Ню Йорк. — Згідно з попередніми повідомленнями, республіканський кандидат на президента, ген. Двайт Айзенгавер, виголосив палку промову до 2,000 делегатів на конвенції Американської Федерації Праці, пробуючи здобути підтримку для своєї кандидатури серед робітничих кол, які заздалегідь були підготовані підтримати його суперника, губ. Адлей Е. Стівенсона. Промову генерала переривали оплесками 13 разів, одначе коли він говорив, що він годиться на поправку закону Тефта-Гартлі, а не на його скасування, запанувала повна мовчанка. Коли Айзенгавер скінчив промову, предсідник А.Ф.П. Вільям Ґрін, серед грімких оплесків публіки, сказав: „Дякую Вам з цілого серця".

Промова генерала була одверта. Він згадував про свій досвід з минулого в робітничих справах; пригадав, що в 1946 р. він був проти побору залізничих робітників, що вийшли були на страйк, а його теперішній противник не виступав проти цього; признав, що закон Тефта-Гартлі можна використати на зламання юній і тому він має намір змінити деякі постанови цього закону, додаючи до нього такі засади: „заохота до збірних переговорів; право до страйку; повідомлення наперед, заки страйк проголоситься; забезпечення, що юнійні члени дістануть правильно фінансові звіти". Генерал заявився проти вирішування спорів урядом, називаючи це насиллям. При кінці своєї промови сказав генерал, що він не прийшов прохати спеціяльної прихильности від конвенції і що його погляди на робітничі справи залишаються такі самі, без огляду на те, яке становище займе А. Ф. П. до кандидатів на президента.

Після промови Айзенгавер поїхав літаком у західні стейти, щоб там докінчувати свою передвиборчу агітацію з залізничого потягу. Тим часом сен. Роберт А. Тефт вже почав кампанію за його вибір, виголошуючи в середу першу промову в Спрінґфілд, у стейті Огайо. У ній він вимагав вибору республіканського Конґресу для здійснення програми Республіканської партії та вибору її кандидата.

ГЕН. АЙЗЕНГАВЕР НА КОНВЕНЦІЇ А.Ф.П.

Ген. Двайт Айзенгавер промовляє на конвенції Американської Федерації Праці в Ню Йорку. Біля нього сидить Вільям Ґрін, президент Федерації. Ген. Айзенгавер намагався здобути собі підтримку робітництва, заповідаючи перевірку і доповнення закону Тефта-Гартлі

Президент таврує вживання „великої брехні" для політичних цілей

Вашинґтон. — През. Труман, у промові на Краєвій Конференції Громадянства в готелі Статлер, назаврував „техніку великої брехні" — як він казав, — а його критика, як можна заключати, відносилася до сенаторів Джозефа МекКарті й Вільяма Дженнера. „На жаль, у нашій країні панує змагання хапатися великої брехні, щоб осягнути особисту або партійну користь. Так напр., це велика брехня сказати, що ми толеруємо комуністів та інші нельояльні особи в нашому уряді. Велика брехня теж заатакувати одного з найбільших генералів і патріотів, якого видала наша країна, і назвати його зрадником" — наводив як приклади президент. При цім він ще сказав, що техніку великої брехні придумали комуністи, а видосконалив Гітлер. „Людина, що вживає великої брехні, це недобра людина" — твердив Труман. „Така людина повинна бути внелімінована всіми добрими громадянами без уваги на партію. Партійні пристрасті вибухають нераз під час виборчої кампанії, одначе вони не сміють дозволяти нам вживати комуністичної техніки в американській політиці" остерігав президент.

Совєти купили палац для своєї делеґації до О.Н.

Мінеола, Н. Й. — Совєтський уряд купив п'ятнадцять акрів землі з побудованим на ній палацом колишнього ґубернатора стейту Ню Йорк, Нетана Дж. Міллера, для приміщення своєї делеґації до Об'єднаних Націй. Палата охоплює 38 кімнат, положена в Вроквіл, а в ній мешкає постійно головний делеґат. Будова коштувала колись мільйон долярів, а тепер продано за $80,000. Вона записана в табулі на ім'я Якова Маліка, як „надавичайного посла ССР". Тепер буде там мешкати совєтський допломат Валеріян А. Зорін, що щойно приїхав до ЗДА.

ПОТЯГ УДАРИВ У ШКІЛЬНИЙ АВТОБУС

Монессен, Па. — Товаровий потяг залізниці Пітсбурґ енд Лейк Ірі ударив в автобус зі шкільними дітьми, розторощив його задню частину, убиваючи четверо школярів. Покалічених нараховано 44, а всіх учнів, що їхали до „гайскул" у Колінсбурґ, коло Пітсбурґа, було 55.

НОВА ГРУПА КОМУНІСТИЧНИХ ПРОВІДНИКІВ У ТЮРМІ

Вашинґтон. — Федеральне Слідче Бюро виконало черговий удар на Комуністичну партію, арештуючи 18 провідників у західних та середне-західних стейтах. Проти них піднесений закид, що вони змовлялися до навчання і агітації, як насильно скинути уряд Злучених Держав. Директор „Еф Бі Ай", Едґар Гувер, який подав до публічного відома вістку про арешт, виявив, що свіжо арештовані комуністичні провідники стояли на чолі партійних організацій у стейтах Мизури, Вашинґтон і Мішіґен. Арешти переведено в таких містах як Ст. Луїс, і Чарлстон, Мо.; Рок Айленд, Ілл., Сіатл, Дітройт, Лос Анджелес, Портленд, Шікаґо і Мінеаполіс.

Між арештованими находиться Гелен Мері Вінтер, жінка одного з 11 комуністичних провідників, що були засуджені в Ню Йорку в 1949 р. за подібні обвинувачення. Між ними є теж Террі Петус, редактор щоденника Дейлі Піплс Ворлд на західнім узбережжі і Вільям Аллан, дітройтський кореспондент нюйоркського Дейлі Воркера. Інші це переважно партійні організаторя. Підготова до арештів тривала три роки. Генеральний прокуратор Джеймс П. Мек Ґранарі висловив признання директорові Еф-Бі Ай, Едґарові Гуверові, за справне переведення арештів і попередив, що департамент справедливости почне негайно підготову до складення судейських лав для судження обвинувачених. Досі притягнено до суду 81 провідних комуністів за змову проти уряду, а з них 31 уже покарані на підставі Акту Сміта з 1940 р.

АЙЗЕНГАВЕР МАЄ ГЛИБОКІ СИМПАТІЇ ДО ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ТВЕРДИТЬ ЙОГО АСИСТЕНТ

Ню Йорк. — Ген. Айзенгавер здає собі справу з боротьби українського народу та має глибокі симпатії та почування для нього в його бажанні звільнитися від зненавидженого совєтського ярма, твердить особистий асистент республіканського кандидата на президента Едвард Джей Ґрін, у відповідь на листа Українського Республіканського Комітету стейту Ню Джерзі. Лист цього Комітету, підписаний його головою адв. І. Романишином і секретарем М. Леськовим, як теж головою Українського Відділу в Краєвому Комітеті Республіканської Партії, Дмитром Галичиним, був висланий до ген. Айзенгавера з інтерпеляцією, чому він в своїй промові на конвенції Американського Леґіону в Ню Йорку, називаючи поіменно поодинокі поневолені Совєтами нації, поминув Україну. Асистент Айзенгавера Едвард Ґрін, відповідаючи в імені генерала усім трьом інтерпелянтам, вияснює: „Генерал Айзенгавер і я повернулись тільки що з нашої останньої поїздки і генерал просив мене відповісти на Вашого листа до нього з 4-го вересня... Я переконаний, що Ви зрозумієте, що коли генерал Айзенгавер в своїй промові до Американського Леґіону назвав поодинокі країни, які сьогодні душаться під совєтською тиранією, він думав про ті країни, незалежність і суверенність яких існувала ще безпосередньо перед другою світовою війною. Тому, що Україна в тому часі не була суверенною і незалежною нацією в повному розумінні слова, її не включено в список. Але це аж ніяк не значить, що генерал Айзенгавер не здає собі справи з боротьби українського народу та в жадному разі не зменшує його глибоких симпатій і почувань для нього в його прагненні звільнитися від ненависного совєтського ярма. Його палкі надії і аспірації на поширення основних людських прав на всіх людей цілком певно включають і нарід України".

Айвес вимагає ґарантії для всіх країн проти загрози большевизму

Норвіч, Н. Й. — Сен. Ирвінґ М. Айвес, виголошуючи передвиборчі промови, вийшов з вимогою ґарантії для всіх країн, щоб „запобігти комуністичному наїздові на вольності" в цілому світі. Цю ґарантію мали б дати Злучені Держави і вона мусіла б бути суворо безпартійною, одначе її не можна доручати теперішній адміністрації, тільки ген. Айзенгаверові, якщо його виберуть президентом — міркував республіканський сенатор. — У Ню Йорку ново обраний командувач Американського Леґіону, Луїс К. Ґау, промовляючи на конвенції Американської Федерації Праці, зажадав використання атомової зброї в Манджурії, щоб вийти переможно в Кореї. Він теж повторив вимогу інших людей, щоб ужити китайської національної армії проти армії китайських комуністів.

У Сан Франсіско Джан Фостер Доллес, складач закордонної політики для Республіканської партії, твердив, що американську вищість у повітряних силах треба використати для пропаґанди серед комуністів, щоб вони покінчили війну в Кореї. Він думає, що пропаґанда — це головна зброя в теперішній війні, як це показується на прикладі Совєтів, що своєю агітацією підготовляють ґрунт під агресію.

Католицький журнал за підтримку для Стівенсона

Ню Йорк. — Перший раз за шість красних виборчих періодів журнал, „Коммонвіл", видаваний католицькими світськими колами, прийшов з підтримкою Адлей Е. Стівенсона, демократичного кандидата на президента. Оповістку в цій справі помістив журнал в найновішому виданні за особистим підписом його редактора і 3-х співредакторів.

Підозріле перерізання телефонів до військового форту

Ню Йорк. — Панує здогад, що якісь саботажники перерізали телефонічні получення, що йдуть між військовим Фортом Слокум недалеко Ню Рошел і сушею попід морську притоку звану Лонґ Айленд Саунд. Телефони були перервані впродовж 24 годин від вівтірка до середи. Про це звідомляє розвідча служба армії після переведеного слідства при допомозі Федерального Слідчого Бюра. Слідство ведеться ще між 1,500 військовими і цивільними людьми, які мають доступ до установ армії, що охоплюють 125 будинків. У них находиться Школа Інформації Армії й Школа Військових Духовників.

СОВЄТИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ, ЩО ЯПОНІЯ „СТАЛА БАЗОЮ АМЕРИКАНСЬКОЇ АҐРЕСІЇ"

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК В О.Н. ЗАПОВІДАЄ СВОЄ „ВЕТО" ПРОТИ ЧЛЕНСТВА ЯПОНІЇ В О.Н.

Об'єднані Нації, Н. Й. — Совєтський представник в Раді Безпеки Об'єднаних Націй, Яків А. Малік, заявив вчора, що Совєтський Союз не дозволить на прийняття Японії до цеї міжнародної організації, як довго Японія „не закінчить американської окупації, не здобуде повної незалежности і суверенности та не підпише мирових договорів" із Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм. Він обвинувачував, що „встановлено японську армію, авіяцію і фльоту", що Японія стала „американською базою і колонією" та що вона є сьогодні „послушним знаряддям американської аґресії на Далекому Сході". Малік твердив, що Японія „не сміє бути допущена" тепер до Об'єднаних Націй, бо це створило б для Америки можливість використати „під маскою Об'єднаних Націй" японські ресурси і людську силу для „аґресивної війни" в Кореї. Покликуючись на неозначену ближче „голандську пресу", Малік твердив, що аліянтський головний командант на Далекому Сході, ген. Марк Кларк, мав попередити японського прем'єра, що на випадок заломання переговорів в Кореї, Японія „мусить" виставити 110,000-ну армію для участи у війні в Кореї. Він дальше обвинувачував, що 700 членів японської поліції вислано на острів Кодже для охорони полонених аліянтами червоних китайців. Резолюцію для прийняття Японії до Об'єднаних Націй вніс американський представник Ворен Р. Остин і його піддержали в цьому в своїх промовах всі інші члени Ради Безпеки, за вийнятком совєтського. Сьогодні мало б відбутися в тій справі голосування і вже тепер відомо, що на всіх 11 членів Ради Безпеки 10 буде голосувати в користь тої резолюції. Проте, один совєтський голос проти неї має силу „вета" і резолюція не зможе перейти. Це буде вже 52-ге совєтське вето з черги в Раді Безпеки.

ТРИ ПОВІТРЯНІ СОВЄТСЬКІ АРМІЇ ГОТОВІ ПРОТИ ЗДА

Вашинґтон. — Три окремі совєтські повітряні „армади", розбудовані довкруги турбо-ракетових бомбардувальників і уставлені на окраїнах совєтської території, стоять готові кожної хвилини вдарити на якунебудь ціль у Злучених Державах. Крім того Совєти мають тепер 80 підводних човнів на Далекому Сході, що приготовляються переїхати з Владивостоку до Порт Артура. Ці вісті наспіли до Пентаґону в таємних звітах розвідчої служби, в якій працюють генерали й адмірали. — Звіти не кажуть, що Совєти хочуть починати війну тепер. Одначе вони виявляють, що Америка опинилася на два роки позаду Росії в зброєннях. У звітах сказано теж, що „незвичайно велику кількість нерозпізнаних підводних суден можна було завважити на узбережжі Тихого і Атлантійського океанів. Розвідча служба довідується, що Совєти мають спеціяльні далекосяжні літаючі машини, звані АДД для висилки проти Америки. Ці машини стоять під безпосередною командою Кремлю. Три совєтські далекосяжні повітряні сили розміщені так: одна в Східній Европі, одна в Полудневій Росії (отже на Україні), а одна в Сибірі. Вони стоять під командуванням повітряного маршала А. Голованова і нараховують 4,500 літаків. Зі звітів виходить, що залога тих літаків спеціяльно витренована для війни в підбігунових околицях. Крім того відомо, що Совєти мають 20,000 першоклясних літаків, і стільки ж у резерві. З них 7,000 приміщених у Східній Европі. Червоні китайці дістали від Росії 2,100 літаків, між якими 1,300 це ракетові літаки. Америка має своїх 30,000 літаків, між ними коло 300 Ф-86 — званих „шаблями" (сейберс), що перевищають совєтські МІГ-и.

Ґордон Дін, Голова Комісії Атомової Сили, у промові до адвокатської палати в Сан Франціско, виявив, що Америка має тепер „велику силу" і абсолютно і в порівнанні з силою Совєтів. Атомова програма получена з видатками трьох більйонів долярів, виконується за плянами, заявив Дін, який переконаний, що вже незабаром можна буде залишити виріб атомових бомб і відступити частину атомової сили з воєнних виробів на цивільні.

СОВЄТСЬКИХ ДЕЗЕРТИРІВ ПРИЙМАЮТЬ ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

Гайдельберґ, Німеччина. — Тут повідомлено про прийняття до Американської Армії одного дезертира із Совєтської Армії в Східній Німеччині. При цій нагоді заповідається, що в майбутньому будуть прийняті теж численні інші дезертири з комуністичних збройних сил.

Американська секта в Римі бореться проти урядової заборони

Рим. — „Церква Христа", якій римська поліція заборонила відбувати свої релігійні практики в Римі, найняла адвокатів і звертається на судову дорогу в обороні свого існування, твердячи, що римська поліція нарушила італійську конституцію, коли зачинила їхню святиню. Церква Христа протестує також проти тригодинного арештування свого проповідника Говарда Байбі, який робив світлини під час того, як поліція не допускала членів секти ввійти до дому молитви. Протестують також проти заборони курсів, на яких мали докладати про цю секту. Церква Христа це мала секта в ЗДА, найбільше її прихильників у стейті Тексас, і звідтам фінансують цю секту в Італії. В Італії перебуває п'ять американських місіонарів цієї секти і 13 італійських. Тексаська група в ЗДА шукає допомоги у вашинґтонського уряду.

Іранський сенат піддержує ультимат Моссадека до Англії

Тегеран, Іран. — Іранський сенат ухвалив вчора одноголосно довір'я урядові прем'єра Моссадека в його неформальному відкиненні пропозицій президента Трумана і прем'єра Черчила відносно полагодження англо-іранського нафтового спору, при рівночасному видвигненні ультимативних домагань до Англії в цій справі. Прем'єр Моссадек у вияснениях до своїх нових пропозицій заявив, що коли б Англія їх не прийняла, то він „вважатиме себе вільним" зірвати дипломатичні зв'язки з Англією. Моссадек домагається від Англії великої суми, обіцюючи повернути її, коли б Міжнародний Трибунал, до якого він погоджується передати нафтовий спір з низкою застережень, вирішив, що ця сума Іранові не належиться. Пропозиції Моссадека вже раніше схвалила нижча палата іранського парляменту.

АМЕРИКАНЦІ ВЖИВАЮТЬ КЕРОВАНІ СТРІЛЬНА В КОРЕЇ

Токіо. — Американська фльота почала вживати в Кореї керовані стрільна, що з прецизністю вдаряють в призначені ворожі цілі та завдають величезних знищень — повідомлено тут з авторитетних джерел. Керовані стрільна це не є ракети на лад німецьких V-2 з другої світової війни, але ґнані пропелером і керовані на віддаль безпілотні літаки, що скидають бомби на призначені цілі. В останньому три такі безпільотні літаки-роботи вислано з американської авіоматки „Боксер", що закинула якір на Японському морі біля північно-східного побережжя Кореї. Ці літаки-роботи назовні подібні до бомбардувальників — „Геллкет", якими користувалася американська фльота вже під час другої світової війни. Але тепер вони забезпечені телевізійним „оком" та неназваним електронічним апаратом, що заступає пільота-людину. Кожний з тих бомбардувальників - роботів віз 2,000 фунтів бомб, і скинув їх з найбільшою прецизністю на призначену ціль. Ці роботи знищили одну електростанцію, один міст і один вхід до тунелю. Самі літаки-роботи були знищені, але разом з ними вже не втрачено людського життя. Одна із заатакованих таким робом цілей мала бути на віддалі 150 миль. Усі три випадки були тільки проби. Кожний літак-робот, як згадано, забезпечений телевізійним оком. З корабля його викидається при допомозі катапульти, як і кожний інший літак. Безпосередньо перед тим пускається в рух та розгрівається його мотор. Викинений в повітря літак-робот — поводиться так само, як той, що ним керує людина. З корабля ним керується при допомозі радія так довго, доки дальше керівництво ним перебере „матерній літак" — інший літак, керований вже людською рукою. Телевізійне „око" вможливлює механікові на „матерньому літаку" вдержувати робот на відповідній висоті і опісля скинути його бомби на обрану ціль з величезною прецизністю. Що більше, механік на „матерньому літаку" може в кожній хвилині причинитись до автоматичної експльозії бомб на безпільотному літаку, якщоб механізм для скинення бомб перестав функціонувати, або коли б роботові загрожувало „схоплення" ворогом. Раніше ці літаки випробовувано вже на Атлантику, але тепер їх вперше вжито у війні. Подробиці самого літака-робота, як і механізму, при допомозі якого ним керується, держиться в строгій таємниці.

Американські втрати в Кореї виносять 117,973 вояків

Вашинґтон. — Департамент оборони повідомив, що американські втрати в Кореї збільшилися впродовж минулого тижня на 736 осіб і за ввесь час війни виносять тепер 117,973 вояків вбитих, поранених і пропавших в акції. З цеї загальної кількости 18,574 було вбитих, 86,756 поранених і 12,643 пропавших.

Велика шпигунська афера в Греції

Атени, Греція. — Військовий суд, що тривав двадцять три дні, засудив до кари смерти двох літунських старшин, які спричинили розбиття одного літака а видавали військові відомості комуністичним аґентам. Один з засуджених був капітаном, а другий лейтенантом. Чотири літунські старшини засуджені до досмертної в'язниці, дальші чотири дістали 20-річну кару ув'язнення, а два по десять років тюрми. Шість осіб виправдали. Найстарший ранґою старшина, який дістав 20 років ув'язнення, називається Теодорос Метаксас і має ранґу полковника.

Маршал Тіто втретє одружився

Београд, Югославія. — Прем'єр маршал Тіто, 60-річний диктатор Югославії, одружився втретє з 28-річною Йованкою Будисавлевичівною, що служить в югославській армії в ранзі майора. Це одружіння відбулося ще в червні 1952 р., але про нього довідалися ширші круги в Югославії і закордоном тільки тепер, коли маршал Тіто вислав запрошення на прийняття з приводу приїзду міністра Антоні Ідена. На цьому запрошенні було написано, — що „Маршал Йосиф Броз Тіто і мадам Йованка Броз просять..." При цій нагоді повідомляється, що маршал Тіто вперше одружився коли мав 27 років, з росіянкою Пелагією Беложовою, і мав від неї сина, який тепер має 32 роки. Вона виїхала була до Росії з сином після арештування Тіта за комунізм 1929 року і там померла. Друга жінка Тіта, словінська учителька Герта, одружилася з ним в 1939 р. і вона воювала в партизанській війні проти німців. З нею Тіто розвівся 1947 р. Третя жінка Тіта стратила батьків під час війни і вступила до партизанки, де здобула старшинський степень, а тепер, залишившися в армії, має ранґу майора. Вона гарна, чорнява струнка жінка, а маршала Тіта пізнала на початку цього року, коли стала його секретаркою. Від другої жінки має маршал Тіто 12 річного сина, який живе в Београді і Тіто часто відвідує його в помешканні своєї розведеної жінки. Тепер вперше Тіто прийматиме визначного англійського гостя разом зі своєю молодою жінкою, яка виступатиме в ролі господині.

ІДЕН НА НАРАДАХ В ЮГОСЛАВІЇ

Беоґрад, Югославія.—Британський секретар закордонних справ Антоні Іден прибув вчора до столиці Югославії, де задержиться чотири дні та матиме з маршалом Тітом і членами югославського уряду наради в справі відносин Югославії до західних великодержав, югославського становища в Південній Европі та югославських суперечностей з Італією в справі Тріесту. При висадці на місцевому аеродромі Ідена вітали з найбільшими почестями члени югославського уряду і дипломатичного корпусу. Першу зустріч з Тітом матиме Іден вже сьогодні під час обіду. В дипломатичних колах вважають, що Іден і Тіто з повною одвертістю та щирістю обговорюватимуть цілий комплекс справ, які інтересують обидві країни. Іден відразу здобув собі симпатії в Югославії, коли він, відповідаючи на привітання, згадав про югославсько-британський аліянс під час першої, як і під час другої світової війни. Іден твердив, що Югославія була вартісним союзником та принесла великі жертви для перемоги аліянтів. Звертається увагу, що власне ці аргументи Югославія найрадше використає в своїх суперечках з Італією в справі Тріесту.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩОРАЗ ГОСТРІША КАМПАНІЯ

„Що тут смішного?" — питає одна з республіканських газет, критикуючи демократичного кандидата на президента, губернатора Стівенсона, за його промови, переплітувані жартами, зверненими часто прямо проти республіканського кандидата, генерала Айзенгавера, чи проти Республіканської партії. На тему тих „жартів" і „смішного" появилися завваги, а то й цілі статті, в різних інших газетах, включно з Ню Йорк Таймс-ом.

Це небувала досі подія, яка вказує на завзятість цьогорічної президентської кампанії. Загально відомо, що американці люблять жарти і рідко коли бувають у них промови без жартовливої закраски. Можна радше нарікати, що тих жартів нераз забагато, але цього годі закинути губ. Стівенсонові. Проте такі закиди піднято й то в дуже серйозному тоні. В деяких статтях противники кандидатури Стівенсона відсилають його за насмішки до „цирку", бо в Білому Домі не може бути місця для таких, що збувають відповіді на важливі питання „глузуванням" і „дотепами". В противенстві до нього ставлять ген. Айзенгавера, як людину поважну і серйозну. Але й сам Айзенгавер заатакував Стівенсона за його насмішки та ще зв'язав їх з проливом крови в Кореї. Це вже було забагато навіть для Артура Крока, голови вашингтонського бюра Ню Йорк Таймс-у, газети, що заявилася за вибір ген. Айзенгавера наступним президентом. Він узяв Стівенсона в оборону. „Смішною" не є цілком певно Корея для Стівенсона ще й тому, що і його найстарший син опиниться незабаром на корейському фронті.

Можна погодитись з голосами, що в світі, який знайшовся в критичному положенні, не до сміху і не до жартів тому, хто має засісти з новим роком у Білому Домі в Вашингтоні й бути у проводі Америки та світу та рішати про охорону перед новою кремлівською агресією, чи визволення з совєтської неволі. В таких обставинах навіть невинні жарти кандидата на президента такої держави, як Америка, можуть бути вжиті противною стороною на пропаганду проти нього, як легковажної людини, що мудрує і хитрує, бо не має відповіді на найважливіші внутрішні чи міжнародні проблеми. Маючи повну пошану до ген. Айзенгавера, ми переконані, що ніяка об'єктивна людина таки не назве губ. Стівенсона „забавним" і „смішним" хоч би тому, що він належить до дуже серйозних і поступових губернаторів. Це ж людина високої освіти. Ми вже згадували давніше про те, що його промову на конвенції Демократичної партії відзначила англійська преса окремою згадкою за її глибокий зміст, цвітисту мову і чудовий стиль. Чогось подібного досі в Англії не було, коли мова про американських, політичних промовців. Теж і А. Крок підкреслює, що дві промови Стівенсона на конвенції в Шікаґо, де його вибрано демократичним кандидатом на президента, „привернули політичному ораторству в цій країні той щабель, на якому вони стояли, коли промовляв Вилсон". Він теж нагадав Линколна, що відомий з дотепів, а який сказав: „Коли б не було час від часу трохи віддиху (гумору), то чоловік згинув би". А хіба Линколнові ніхто не важиться відмовляти серйозности в державних справах!

Все таки навіть терпкі завваги, звернені в бік Стівенсона, вказують не тільки на саму партійну завзятість і боротьбу, але й на потребу широкого й основного обговорювання обидвома кандидатами на президента важливих справ. Громадянство хотіло б дізнатись про всі подробиці внутрішньої й закордонної політики в минулому, а теж почути думки кандидатів на наступного президента про ці справи. Це треба вітати, бо такого не було в минулих президентських кампаніях. Мовляв, воєнні обставини не давали змоги все виявляти. Так тоді говорено. Але за ту осторожність доводиться сьогодні дорого платити і Америці і світові.

Совєтське соціялістичне жебрацтво

Звичайна домашня господиня з Ворошиловграду (Луганська) Поліна Солдатенко певно не сподівалася потрапити на сторінки американської преси. Спочатку вона надрукувала в московському часописі „Труд" листа, в якому розповіла про свої господарчі турботи. Немає допоміжних машин, які б улегшили їй домашню працю, одноманітна їжа, тяжко дістати в магазинах найбільш необхідних для прожитку речей. Ню Йорк Таймс з 10 серпня в передовій статті звертає увагу американського читача на цей бік підсовєтського життя.

За останні роки совєтська преса приносить безліч подібних листів і заміток, які нібито говорять про турботи за людину. Ці факти по своїй природі можливі лише в країні „перемігшого соціялізму", в них комічне межує з трагічним. Товариш Суханов з Чугуєва (Харківщина) купив своїй дочці взуття. Ніби є чому радіти, але в перший день, коли дочка наділа взуття, воно стало пропускати воду і розпалося. З фабрик здають в продаж авта марки „Москвіч" без необхідних інструментів, люстер, фар і інших деталей. Мешканці Ленінграду покупили такі хустинки, при першому пранні яких з них зійшла фарба і попсувала всю білизну, яка пралася разом. Тулська контора „Главзаготснаб" на замовлення відіслала Бурят-Монгольському автотрестові залізницею дві пари технічних галош: галоші коштують 19 карбованців, а пересилка аж 245 карбованців. Школярам не вистачає олівців, зошитів, книжок. Совєтський громадянин робить велетенські зусилля, щоб дістати найнеобхідніші для прожиття речі. В Харкові запроваджено нову методу так званого культурного обслугування трудящих: відкрито державну фірму, в якій за певну суму на короткий час можна випозичити для домашнього користування залізко до прасування, пательню, машину до прання і інші необхідні речі. Виглядає, що населення не спроможне придбати цих простих речей як свою власність.

Так виглядає „щасливе і радісне" життя в країні „перемігшого соціялізму". Був час в епоху перших сталінських п'ятирічок, коли було популярним гасло: наздогнати й випередити в економічному відношенні передові капіталістичні країни. Тепер Москва заплянувала п'яту п'ятирічку, але в економічному відношенні СССР залишається найвідсталішою країною з дикими соціяльними відносинами. З метою заспокоєння ожебраченого державою населення совєтська преса веде подвійну пропаганду. З одного боку роками друкуються повідомлення про збільшення совєтськими державними фабриками продукції широкого вжитку для населення. Ці інформації складають враження, що треба лише тиждень почекати і всього буде доволі. Окремо в пресі, як якісь незвичайні події, відзначаються факти, що в крамницях на таку-то суму для населення продано товарів. Перечисляється скільки продано велосипедів, радіоапаратів, фотоапаратів і хто ці речі купив. З другого боку преса систематично друкує скарги про відсутність в торговельній мережі данної місцевості найнеобхідніших товарів. І що головне, і це треба особливо підкреслити, вина за такий стан звалюється на директорів, завідуючих і інших осіб на керівному становищі. В дійсності ці люди не є причиною такого стану. Вони є жертвою безглуздої економічної політики уряду, який в брутальний спосіб вину з себе звалює на інших.

Тяжкі економічні умови, в яких живе підсовєтське населення, породжують страшний моральний і фізичний розклад населення, є причиною родинних трагедій. Совєтське суспільство кишить сиротами, байстрюками, жебраками. Закордонні дипломати і журналісти, що бувають в Москві, є очевидцями цього загального зубожіння. А що тоді твориться в районах, куди в'їзд дипломатам офіційно заборонено? Діти шукають батьків, але батьки тікають від них, не маючи засобів їх утримати. Совєтська преса приносить описи совєтських Дон Жуанів, які в різних містах СССР мають одночасно по чотири-п'ять жінок. Ці жінки в листах прохають редакції часописів допомогти розшукати їм їхніх чоловіків і примусити їх утримувати родину. Люди, морально розкладені, не є з природи схильні до цього. Вони є жертвами соціяльних відносин, які приводять їх до неминучого банкрутства. Спочатку ці люди роблять розпачливі зусилля побудувати собі нормальне родинне життя і здобути освіту. Московський „Крокодил" (ч. 8, 1952 року) подає біографію одного такого збанкрутованого підсовєтського громадянина Ніколая Фйодоровіча Тімофеєва, який пустився на різні авантюри. До тексту додано фото самого Тімофеєва і шість фото різних директорів, як головних винуватців, бо вони не могли передбачити, що Тімофеєв авантюрник. Фальшиво видаючи себе за інженера, Тімофеєв влаштувався на працю в „Росмонтажстрої". Попрацювавши півтора року, він захопив з собою 10 тисяч карбованців і зник. Влаштувався під Москвою в тресті „Химлесзаг", через підозру поліції мусів тікати, лишивши недобудований свій будинок, який будував за крадені в тресті гроші. Після цього Тімофеєв виринув у Костромі і влаштувався на будівництві; через місяць, вкравши 40,400 карбованців, щасливо зник. Після відпочинку на курортах півдня Тімофеєв опинився в Челябінську на посаді заступника завідуючого трестом „Уралм'ясомолпром", через місяць він захопив 38 тисяч карбованців і зник в невідомому напрямку. В Пскові на новій праці Тімофеєв також не засидівся: захопив 7 тис. карбованців і втік. Черговою жертвою став трест „Россельстрой" в Калужській області. Попрацювавши там два місяці, Тімофеєв захопив 28 тисяч карб. і поїхав далі. В Саратовській області він керує будівництвом елеватора. Тут Тімофеєв „прикарманив" собі знову 43,987 карбованців 99 копійок і поїхав далі. Що пізніше сталося з винахідливим Ніколаєм Фйодоровічем Тімофієвим Крокодил не пише. (Л Л)

Світозор Драгоманов

Як покінчити з „Федераційними непорозуміннями"

(Закінчення)

Особливо цікавий розділ четвертий „Хартії Прав", присвячений правам спільнот. За тим розділом всяка спільнота при умові, що вона шануватиме згідно Хартії права тих, які її складають, посідає сама право на автономію. Жодне право, приналежне якійсь спільноті, не може служити оправданням чи приводом для порушення прав її членів або членів інших спільнот.

Всяка основна спільнота — **родина**, побудована на шлюбі, **громада**, побудована на солідарності за місцевістю, **гурт працівників**, побудований на солідарності в праці, як й інші прості спільноти — посідає також право на автономію, як і складні спільноти, що складаються з колективних членів.

Право на автономію кожної спільноти може бути обмежене тільки на основі справедливости потреб соціяльної солідарности.

Кожна спільнота має право: а) вільно організуватися і розвиватися; б) встановити внутрі себе гієрархію функцій, основану на талантах і послугах, лише б ця гієрархія ніколи не відділялася в касти; в) видавати закони по власних справах; г) повністю здійснювати свої повновласті.

Якщо через законну причину якась спільнота не може здійснювати деякі з своїх прав, то їх здійснення може бути взято на себе в послідовних щаблях іншими зацікавленими спільнотами. Таким чином, **кожна спільнота суверенна у всьому, що торкається її власного добра і стонаршована з іншими спільнотами в тому, що їм спільне.**

П'ятий розділ докладно перелічує основні свободи, трохи ширше ніж в Декларації прав людини ООН, перелічує права людини, підкреслюючи, що деякі з цих прав поширюються і на спільноти, в тому числі право опозиції.

Дальші розділи трактують про громадянські, господарські, соціяльні і культурницькі права людини і спільнот. Культурницькі права ще доповнені і обов'язками щодо освіти, при чому підкреслюється, що в кожній місцевості, де існують гурти осіб або спільноти іншої мови, раси або релігії, ніж у більшості мешканців тої місцевости, ці гурти мають такі ж права, як всі спільноти, зокрема відкривати й утримувати школи або релігійні і культурницькі установи.

Кожний індивід і кожна спільнота, що стали жертвою порушення прав, гарантованих Хартією, мають право вдатися до найвищої судової установи. Такий Найвищий Суд має бути створений в Західній Европі на основі Конвенції про захист прав людини. Цю Конвенцію склали міністри закордонних справ 14-ти західно-европейських держав. Вона поки що ратифікована Англією, Швецією і Норвегією.

Якщо говорити про федералізм в Европі, до якої таки належить Україна, то слід не обурюватися в бік лжефедералізму якихось росіян (включаючи комуністів) чи поляків, не налягати на те, що, мовляв, „федерація — страшенно непопулярна" серед українців (це зрештою не вірно!) — і глибоко взятися за вивчення федералістичної доктрини, нав'язати зв'язки з европейськими федералістами і їх прихильниками в ЗДА (American Committee on United Europe, 537 Fifth Ave., New York 17, N. Y.) і зробити федералістичну ідею популярною, як вона того заслуговує.

Вірно, що з концепції Ягайлонів нічого путнього не вийшло так само, як з Переяславського договору, чи теж з ІІ Універсалу Української Центральної Ради 1917 року. Але хіба це щось засадничо говорить проти створення Федеральної Европи, ядро якої вже існує у вигляді „Спільноти вугілля і сталі". Це ядро росте у вигляді европейської армії, для якої треба ж таки створити політичну федеральну владу. Йому сприяє Атлантійський Пакт. Все це практичне здійснювання федералістичної теорії, що виросла з практики Злучених Держав Америки, Швайцарії, Голяндії, які вирвалися з-під абсолютизмів англійських королів, австрійських імператорів і еспанських королів, саме тому, що були зфедеровані. Не мало нині можна знайти чехів, словаків і представників інших національностей, що були в складі Австро-Угорської монархії, які жалкують, що свого часу не вдалося створити замість тої монархії федеральну республіку. Так і серед українців в тій же Австро-Угорщині були в XIX і XX століттях федералісти, як і на Наддніпрянській Україні.

Вони втратили „популярність" — так, але наскільки вартісна „популярність" тих, хто під час останньої війни прийшов на зміну тим федералістам? Це питання не менше важливе, ніж ті, що поставив п. Іван Кедрин. Добути політичну свободу і самоврядування для українських чоловіків і жінок, для українців — це основна справа для еміґрантів з. України, чи вони американці українського походження чи европейці українського походження. І коли вже існують европейці французького, німецького, італійського і іншого походження, то здається, що може бути кращого, ніж те, щоб до них прилучалися ще українці без різниці походження із своєю Демократично - федеральною державою.

Слушність на боці европейських федералістів, коли вони вважають, що в XX столітті існують тільки два табори, дві можливі політики і людські поведінки; що це не „права" і не „ліва", які майже не можливо відрізнити за їх проявами; що це не соціялізм і капіталізм, з яких один стремить стати національним, а другий державним; що це не традиція і поступ, які однаково претендують захищати свободу. Ці спори треба відкласти на другий плян, бо нині існують тоталітаризм і федералізм. Загроза і надія. Треба, нарешті, щоб українці пристали до єдиноспасенного табору — федералістичного і самовизначили себе в цьому напрямі, бо саме тільки „стояння на становищі самостійности" тільки усамітнює їх. Адже ніхто інший, як Сталін в книзі „Марксизм і національне питання" виступив проти федералізму, бо на його тоталітаристичну думку „федералізм щодо організації ховає елементи розкладу і сепаратизму" (Див.. французьке видання, стор. 57, а також 75-76).

Віктор Приходько

ПОЛІТИКА ЧИ КУЛЬТУРА

В наш „суто-політичний час" питання культури серед українського суспільства загнано далеко в кут. Уважається навіть „поганим тоном" і певного роду „відсталістю" говорити нині про культуру.

— Конгресовий Комітет? Будь ласка, не обтяжуйте його справами культури, — його діло — політика.

Виходить на таке, що знаємо лише політичні маніфестації, демонстрації, резолюції і відповідну до того „словесність" — політичні формули і гасла. Одійміть це у сучасного молодого українця, що, до того ж, закінчив чужу високу школу, і у нього властиво, нічого „від українця" не залишиться. Не залишиться в розумінні національної культури, — в найширшому змісті цього слова, — без якої (культури) і саме розуміння „національности" стає порожнім і поволі, — але певно, — затрачується.

Бо **„в основі нації завжди лежить культурна спільність в минулому, сучасному і майбутньому, спільна культурна спадщина, спільна культурна праця, спільні культурні сподівання".**

Ця цитата належить Петрові Струве, дуже відомому, нині покійному, російському ученому, публіцистові й політикові. П. Струве перейшов довгий політичний шлях: найбільшу частину свого життя був російським соціялдемократом і активним борцем проти монархії; в Женеві видавав відомий підпільний революційний часопис „Асвобождєніе", що, не зважаючи на всю царську охорону, розходився по цілій інтеліґентській Росії; але, в основі, П. Струве був, звичайно, російським патріотом, державником й імперіялістом. Але при тім, — блискучим публіцистом. Він залишив багато своїх творів. Зокрема дуже цікаві його міркування на тему національности, держави й культури.

П. Струве пише:

„Національний первень тісно пов'язаний з державним і ділить з ним його зверхрозумний чи містичний характер. Так само, як жодною людською рацією чи доцільністю не можна пояснити, чому ради держави Іванові Сидорову належало вмирати під Плевною, а якому-небудь Ота Нітобе скласти свою голову під Порт-Артуром, так само не можна раціональними мотивами пояснити, чому французові належить завжди залишатись французом, німцеві — німцем, полякові — поляком. В цьому не сумніваються і про це не балакають. Це є той „чорнозем думки", про який казав Потебня: „щось, про що більше не міркують".

„Мова й її твори — найбільш живий і гнучкий, найбільш витончений і величний вияв національности, таємничо зв'язаний з її таємничою суттю". Це так добре розумів великий реаліст-містик Турґенєв, що відчував велич російського народу в його мові. Цю ж думку висловив в об'єктивно науковій формі знаменитий мовознавець Вільгельм Гумбольдт: „Мені завжди здавалось, що той спосіб, яким в мові букви з'єднуються в склади, а склади в слова і яким ці слова в розмові поєднуються між собою, відповідно до своєї довжини і свого тону, — що цей спосіб опреділює чи визначає розумово і в значній мірі моральну й політичну долю нації".

„Ось чому, коли на галузі державности розвинулася мова, як орган і вираз національности та її культури, смерть державности не вбиває національности. Вона — нація — намагається створити державність, в певних випадках хоче створити її в новій, більш могутній формі (Італія), і чи вдається їй це чи ні, вона в кожному випадку живе далі й зносить найбільше несприятливі умови (польська нація).

„З другого боку, — співвідношення між державою і нацією може бути історично цілком інше. Італійська чи німецька нація повстали значно раніше німецької чи італійської держави. Нація є, перш за все, **культурна індивідуальність**, а сама держава є лише важливим чинником у створенні нації, поскільки вона (держава) є культурною силою.

Цінність і сила нації — є цінність і сила її культури. А виміряється ця сила тим, що можна назвати культурною творчістю.

Кожна більша нація змагається створити собі державне тіло. Але ідея і життя нації завжди ширше, багатше і вільніше ідеї і життя держави. Гете більш безсумнівний, ніж Вісмарк, сказав би Турґенєв, як він сказав, що Мілоська Венера більш безсумнівна,

(Закінчення на стор. 3)

Вол. Дорошенко

З МОЇХ СПОГАДІВ

(5)

В першу чергу Народній Комісаріят Освіти УРСР призначив пенсії Стефаникові та Ользі Кобилянській. За порадою свого давнього приятеля Левка Бачинського, Стефаник від пенсії не відмовився, але у львівському консуляті СССР поставив справу ясно: бере, мовляв, цю пенсію, як нагороду за свою дотеперішню літературну працю, але не як якусь заплату, та за ніяку ціну не зречеться своїх політичних переконань, не дасть себе нею підкупити. І справді, ніякі намови большевицьких чинників не змусили Стефаника брати участь у совєтофільських органах на львівському ґрунті („Нові Шляхи", „Вікна"), за що очевидно нападали на нього і львівські й почасти наддніпрянські комуністи.

Так само нічого не вділяли намагання консуляту, щоб він відрікся від співробітництва в „Літературно-Науковому Вістнику", редаґованому зненавидженим большевиками д-р Дм. Донцовим.

Хвалився мені Стефаник, вернувшися раз із консуляту, куди ходив по пенсію, що він рішуче відмовився зняти своє ім'я з оповісток „Літ. Наук. Вістника", як того домагався від нього консул, хоч де факто від довшого часу нічого там уже не містив: надрукувавши в ЛНВ в 1922 р. два оповідання „Вона — Земля" й „Сини", він аж у 1927 р. дав туди ще одне — „Межа". Заявив консулеві, що уряд може йому відібрати пенсію, але не може диктувати, де він має містити свої твори: друкуватиме, мовляв, як і друкував, де сам схоче. Але большевики, хоч як це їм було не до вподоби, не важилися піти на розрив із славним письменником.

Польський уряд, розуміється, кривим оком дивився на одержувану Стефаником совєтську пенсію, підозріваючи його в совєтофільстві. Оповідав нам Стефаник — мені й моїй дружині, — бувши у нас, з властивим собі гумором, як одного разу під'їхав до його двору автом станиславівський воєвода Яґодзінський. Спинившися коло воріт, післав шофера закликати його до авта. Стефаник якраз сидів на лавці коло своєї хати. Довідавшися, що його кличе пан воєвода, велів переказати бундючному адміністраторові, що він, мовляв, тут господар, і, коли хтось хоче його бачити, нехай потрудиться сам до нього. І Яґодзінський, як непишний, мусів вилізти з авта й удатися особисто до Стефаника, який посадив його коло себе. Побалакавши про те та про це (між іншим воєвода питався, чому Стефаник не бере посади професора університету, на що він відповів, що ніхто йому цього не пропонував), Яґодзінський раптом питається господаря: „А скажіть, чи то правда, що Ви берете гроші від большевиків?"

А Стефаник йому на це каже по-польськи (перед тим він увесь час говорив до воєводи по-українськи) з прикметною собі рубашністю: „А правда! Вони дурні дають, а я розумний беру". Але згодом, у 1933 р., Стефаник, побачивши, до чого дійшло на Наддніпрянщині большевицьке панування, сам відмовився від признаної йому пенсії, дарма, що це дуже прикро відбилося на його матеріяльних відносинах.

На щастя, тепер у скрутних обставинах приходив йому аж до його смерти з допомогою митрополит Шептицький.

На жаль я не знаю, коли й при яких обставинах познайомився Стефаник із митрополитом, — якось не розпитав його про це. Знаю тільки, що „радикал" Стефаник, в останніх роках свого життя, приїздячи до Львова вважав за свій обов'язок відвідати Голову українських католиків. І він не крився з цими візитами. Зайшовши до мене він завжди хвалився, що був у митрополита, або їде до нього. Шептицького Стефаник дуже поважав. Він бо не належав до радикалів типу покійного Кирила Трильовського, що вважали за свій обов'язок супроти партії й народу провадити війну з „попами". Цим вони ніби-то боронили мужиків від їх злиднів, обстоювали їх права.

— • —

Як почали на підсовєтській Україні передруковувати Стефаникові новелі, то дуже переміняли його покутську говірку на наддніпрянський лад (порівняйте, хоча б наприклад, збірку його творів, що вийшла в Харкові в 1924 р. з передмовою Вол. Коряка). Гнатюк і я обурювалися на таке варварство. Адже ж при переробці геть чисто зникав увесь аромат Стефаникового слова, гинула уся його краса. Просто не можна було пізнати, що це його твір. Ми налягали на Стефаника, щоб він запротестував проти такого каліччення своїх писань, але він відповів, що це діється з його дозволу, та висловив жаль, що пише діялектом, а не чистою літературною мовою. Цей свій погляд висловив Стефаник пізніше й публічно під час свого ювілею на комерсі 26 грудня 1925 р. у Львові.

Порадивши „всім нашим молодим письменникам", щоб „не квапилися друкувати те, що пишуть, бо мають час", додав: „І сказав би їм ще одно, що маю за собою один великий блуд, щоби не брали собі з мене прикладу, — не писали жарґоном-діялектом. Я вже давно просив одного нашого граматика (д-р В. Сімовича — В. Д.), щоби мені переклали на чисту українську мову все те, що я написав. Знаю, що декому з вас це слухати дивно, та на це нема ради. Ви, молоді письменники, беріть собі приклад з французів: перетоплюйте це різноманітне слово українських діялектів, говорів, жарґонів в одну спільну, кришталево-чисту літературну мову. Бо мову треба творити, кувати, стоплювати, як вони це роблять віками". І Стефаника ніяк не можна було переконати про право письменника вживати в красному письменстві своєї говірки, дарма, що він сам це робив так красно. Він хотів, щоб його вільно читали по всій Україні, а тим часом діялект ставав, на його думку, цьому на перешкоді, роблючи його твори малодоступними широкому загалові.

Тоді ж таки, на згаданому вище комерсі, Стефаник публічно сказав і про те, про що вже я давніше від нього чув: чому він пише так мало. „Я робив, — говорив він, — що міг. Перетоплював мужицьке слово, яке мав біля себе, аж пальці мені викручувались з болю і я гриз їх, аж мене це моє сиве волосся коштувало... І все, що писав, мене боліло. Щоби дати пів аркуша друку, я мушу написати тисячу аркушів..." Докладніше згадував він мені про це в листі з 20 січня 1925 р. З огляду на вагу Стефаникових звірень, наведу цей лист сливе ввесь.

„Отсим заявляю Вам — писав Стефаник, — що письменницької кар'єри, хоча вона у мене світла, не люблю (тут і нижче підкреслення мої — В. Д.). Озеро, яке відбиває в собі небо, не хоче, щоб його фотографували. Для бідного літературного ринку на Україні збір фотографій є справою звичайної, глупої цікавости. Ви знаєте, що я є поетом, який має найменше читачів серед українців, винявши Вас. Я то дуже добре розумію, що нікому з публіки не хочеться класти пальців на червоне серце, коли воно розривається, тоді тікають і кличуть попа, щоби вмираючому дав перепустку. — Мій коханий Володимире, Ви можете зрозуміти, що кожна моя дрібниця, яку я пишу, граничить з божевіллям і я нікого в світі так не боюся, як самого себе, коли я творю. — Ви можете зрозуміти, що я не пишу для публіки, а пишу на те, щоби прийти ближче до смерти. І коли Ви пишете, що я сиджу на скарбах, то це правда і ті скарби є закляті, я їх відкопую і попадаю в руки чорта. Знаю, що по моїй смерті він (цей його лист — В. Д.), буде надрукований і знаю, що якийсь доцент української літератури буде робити на нім кар'єру. — Хочу з Вами бути в контакті, небо і земля для мене тратять інтерес — видко треба їх покидати, однаково все ж вдалобися людям, які гаснуть, чиюсь долоню тримати в своїх руках. Хочу Вашої долоні".

(Продовження буде).

Микола Чубатий

УКРАЇНСЬКА ІНФОРМАЦІЙНА СЛУЖБА ТА „УКРАЇНСЬКИЙ КВАРТАЛЬНИК"

(Звідомлення редактора УК на П'ятім Конгресі Американських Українців).

I.

Український нарід на рідних землях нині нація в поході, що стоїть у боротьбі за своє національне визволення. Проти червоного російського окупанта бореться Українська Повстанча Армія зброєю або революційною пропагандою серед мас з метою піддтримувати духа мас до часу, коли прийде нагода до всенародного зриву.

Проти червоної Москви бореться український нарід за своє фізичне та національне існування, за своє право свобідно молитися Богу. Існування підземної Церкви в Україні свідчить, що переслідуване релігійне життя українського народу зведене до катакомб, як за перших віків християнства.

Проти червоної Москви в Україні розгорнена боротьба на культурному фронті. Український вчений, письменник, мистець боронить свого права свобідно творити так, як йому диктує його духовість та традиція предків. Чистки в Україні серед вчених, письменників та мистців свідчать, що боротьба з невмірущим духом постійно триває мимо тисячів жертв.

Винищуючи українського духа, червона Москва намагається насадити в Україні московського духа, скапарити українську культуру, нагнути її до своїх політичних цілей єдиної російської імперії. На культурному відтинку червона Москва виразно вступила вже на шлях „культурного єдинонеділимства старої царської Росії.

Проти економічної рабівничої господарки в Україні з боку Москви та проти нової панщини заведеної Кремлем бореться наш селянин та робітник. Мільйони заголоджених селян та робітників вивезених поза межі України свідчать, що боротьба народу за соціяльне визволення проти визиску комуністичних вельмож триває постійно.

Ця боротьба коштує дуже багато. Застій природнього приросту продовж останніх тридцяти літ червоного російського панування над Україною дає змогу обрахувати, що боротьба України проти Росії за її визволення коштує вже біля 15 мільйонів жертв. Вона така безпощадна з боку Москви, що рівняється плянованому народовбивству, доконуваному на українськім народі.

Один фронт російської проти української пропаганди.

Боротьба українського народу проти російського панування над Україною відбувається за залізною непроходимою занавісою, звідки відомості продістаються тільки крізь московський фільтр, отже цілковито перекручені. Одинокі вірні відомості продістаються на захід нелегальними каналами українського підземелля. Для закриття своїх злочинів, Кремль зорганізував апарат пропаганди, що намагається представити панування Москви над Україною як благодать для українського народу. Про Україну зруйновану матеріяльно та духово, поширює Москва казку, як про „Квітучу Україну".

На допомогу Кремлеві, з виразною метою рятування російської імперії стала російська протибольшевицька еміграція та її пропагандивний апарат. Вона є проти большевицької влади, але вона є рівнож вороже наставлена щодо визволення України та інших народів і на цім відтинку інтереси червоного Кремля та інтереси російської протибольшевицької еміграції покриваються до тої міри, що вони на ділі співпрацюють незалежно одна від одної для спільної мети — рятування російської імперії та поневолювання понад сто мільйонів людей неросійських народів.

Російська еміграційна пропаганда, так само як совєтська пропаганда, закриває перед західним демократичним світом ці незбиті факти, що український нарід є поневолюваний Москвою на всіх ділянках свого життя та що український нарід бореться за своє національне визволення. Закриття факту існування Українського Підпілля лежить так само в інтересі червоного Кремля як теж в інтересі російської політичної еміграції. Коли ж цей факт закритися не дасть, так російська еміграційна пропаганда фалшує характер того підпілля та представляє його як боротьбу російського народу, якої на ділі немає.

Російська еміграційна пропаганда зокрема печатливо закриває цей незбитий факт, що боротьба червоної Москви на всіх відтинках життя України є прямим продовженням такої самої боротьби, веденої проти України царською Москвою та царським Петербургом.

Біля визвольної боротьби українського народу розгорнена тим чином могутня пропаганда неправди, ведена не тільки з Москви, але теж з Ню Йорку, Парижа чи Лондону, де діють російські пропагандивні осередки. Ця пропаганда неправди ведеться, на велику шкоду демократичного світу, через пресу, радіо, по робітничих юніях, з університетських катедр, на наукових конгресах, в псевдо-наукових творах а зокрема більшости по „російських студій"; яких в Америці намножилося вже біля п'ять соток, завдяки щедрій допомозі американського капіталу. Ця пропаганда впровадила правдиве баламуцтво в публічну опінію демократичного світа, а навіть його урядових кол.

Західний світ опанований колись російською червоною пропагандою, несвідомо віддав на поталу Москви низку досі незалежних народів та сильно погіршив тим своє власне міжнародне становище. Західний світ, зокрема Америка, опанований тепер російською протибольшевицькою пропагандою на випадок нового міжнародного конфлікту стоїть перед новою небезпекою, збереження того монструм новочасної історії, що зветься російською імперією чи СССР, на очевидну власну шкоду.

Один фронт червоних та білих росіян в цім напрямку створив низку американських русофілів, що нерідко борються, зі запалом гідним кращої справи, проти визвольних змагань неросійських народів, а тим самим проти власних американських інтересів.

У визвольні змагання українського народу вдаряє не тільки російська, але нерідко теж польська, чеська чи мадярська пропаганда, що мріють одні про відзискання Західної України, другі Карпатської України. Всеж таки пропаганда тих чинників нині і в десятій частині не є так небезпечною як пропаганда червоних та білих росіян.

(Продовження буде).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В БРАЗИЛІЇ

Д-р Олександер Занько районовим делеґатом І. А. П. С.

З правдивою приємністю і гордістю ділимося з нашими читачами радісною вісткою про іменування президентом Республіки, д-ром Жетулієм Варгасом, нашого знаного громадянина, доктора Олександра Занька, районовим Делеґатом І. А. П. С. штату Парани.

Якою пошаною та симпатіями тішиться син українського еміґранта і основника „Хліборобсько-Освітнього Союзу" серед усіх соціяльних шарів Парани — це видно з голосів усієї преси.

Найстарший щоденник „Газета до Пово" з 16. 7. ц. р. пише приблизно так:

Акт номінації д-ра Занька на цей високий пост усі соціяльні круги нашого штату прийняли з найбільше живим і правдивим зацікавленням. Цінність його духа й великого серця та шляхетність характеру забезпечують заздалегідь д-рові Занькові успішне виконання функцій, наділених його почесним довірям федерального уряду.

Так само хвалять д-ра О. Занька і інші бразілійські часописи: „О Дія", „Діяріо" та „Да Тарде".

В ІТАЛІЇ

Українські радіоавдиції у Ватикані

Від 6. липня ц. р. Ватиканське Радіо почало надавати знову нашу Службу Божу у візантійському обряді в год. 10 ранку римського часу (середньоевропейського, 9 ранку часу Грініч, а 11 ранку східньо-европейського часу) на коротких хвилях довжини 31.41 м. 225.67 м., 19.84 м. При кінці Сл. Божої слідує проповідь в українській мові.

Олена Кисілевська започаткувала радіопередачі на Рідну Землю

Італійське культурне товариство в Римі започаткувало інформації про українські справи шляхом постійних радіопередач з Риму, звернених на Україну.

СФЖУО дістало запрошення до співпраці з метою інформувати про спарви з обсягу жіночого життя. Ці інформації призначені в першу чергу для українців за залізною заслоною. Доповіді СФУЖО будуть передавані що два тижні по чверть години. Як перша пролунала промова голови СФУЖО п. Олени Кисілевської, награна на пластинці в Оттаві. Далі передано звернення п. Є. Ситник з Канади про працю українського жіноцтва в Канаді, звернення містоголови п. І. Пеленської про життя й працю українського жіноцтва в Австралії. Про часи скитальщини і працю ОУЖ в Німеччині радіопередачу опрацювала п. І. Павликовська. Над дальшими передачами працюють співробітниці, яких запрошено поверх сто з найчільніших громадянок. Програму і тематику авдицій випрацювала управа СФУЖО.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Українські школи в Чехословаччині

Українських шкіл у Чехословаччині є 381 ,з того 89 дошкілля, 235 народніх і 49 середніх, в загальним числом 21,000 учнів.

В НІМЕЧЧИНІ

„Ніч несподіванок" у Шляйсгаймі

Комедію „Ніч несподіванок' відіграв драматичний гурток з Фельдафінгу 19. 8. ц. р. в таборі Шляйсгайм. Особливо по мистецьки виконали свої ролі пан режисер О. Левицький та пані М. Левицька. Заслуговують також на відмічення аматори: п. Надія Івасик, Мирон Якимець, Богдан Гада, і Степан Таробай. Ввесь дохід з вистави призначено на Український Червоний Хрест.

Нові документи для втікачів

Як довідуємось від ЦПУЕН, в усіх краях Західньонімецької Республіки видаватимуть у короткому часі для втікачів із Східньої Европи новий особистий документ т. зв. „лондонський райзепас". Цей документ повинні одержати всі ті втікачі, що мають „ірівську" посвідку та підлягають під мандат Високого Комісаря для справ втікачів при ОН. Особи, що не мають ірівської посвідки (в синіх окладинках) можуть у конечних випадках одержати тимчасову посвідку від представництва Високого Комісаряту ОН в Бад Годесберґ, Кельнерштрасе 89-91.

При тому звертаємо увагу, що в новому документі немає рубрики про національність, тому українці повинні твердо обстоювати, щоб їм в рубриці місця народження писали лише Україна, а не назви окупацій (Польща, СССР тощо).

Політика чи культура -

(Закінчення зі стор 2-ої)

ніж засади 1789 року (французької революції). В нації, що є лише особливим, одиноким виразом культури, нема того шорсткого первня примусу, що невідділимий від держави. Бо культура і по своїй ідеї і в своїх вищих реальних виявах означає завжди духові сили людства в їх вільному рості й об'єднанню. Національний первень містичний так само, як державний, як з іншим відтінком, більш легким та інтимним, через що він без всякого примусу володіє людиною.

„Можна ненавидіти свою державу, але не можна ненавидіти свою націю. Ненавидячи її, людина тим самим від неї відділяється. Північно-американські поселенці, повставши проти метрополії — Англії, перестали бути англійцями в розумінні державному, але не перестали бути англійцями в розумінню англосаксів.

„І минуле і сучасна доба свідчать, що нація, як культурне поняття, не укладається в межі поняття „держава". Держава — є продукт далеко більш умовний, менше органічний і тому менше тривкий і могутній, ніж нація і національність. Є вюртемберзька держава, але нема вюртемберзької нації. Австрія — є велика держава, але нема австрійської нації і австрійської культури.

„Своєї вищої містичности державний первень осягає, власне, тоді, коли сплітається і зростається з національним. Злютовані в щось єдине, ці первні з могутньою силою захоплюють людину в поривах патріотизму . . ."

Ці рядки писано в 1908 році — 44 роки тому. За той час ми, українці, багато практично пережили й перебачили, що П. Струве стверджував у значній мірі теоретично. Нині ці твердження є аксіомою і їх нема чого оспорювати. Але, що торкається української справи, то нині ми переживаємо той, другий етап: нас цікавить і є для нас актуальним питання державности, — справа національности є у нас ділом вирішеним.

Це все — так. Одначе, мусимо бути обережні і не вдаватись, так би мовити, „в скрайність". І, роблючи „політику", не забувати про націю, себто про національну культуру.

Чому?

Бо з українським народом провадиться особливо хитра й підступна гра. Сьогодні навіть залишили йому „державу" — державні форми і навіть представництво в ОН, але систематично нищать українську націю,—самий субстракт тієї держави. Нищать фізично і духово українську культуру і її носіїв.

І тому нині — питання української культури — є питанням — високо політичним.

І кожний український політик має турбуватись справами культури в жадній мірі не менше, ніж справами чистої політики.

Сталін знає, що робить. Він морально нищить Тичину, Рильського, Сосюру, бо знає, що Тичина — „Соняшних клярнетів" для української державности більше „безсумнівний", висловлюючись терміном Струве, ніж новий український гімн і прапор.

А з цього випливає і наша „політика" тут, на еміґрації.

І коли українська культура тут хирляві́є, то це удар по нашій політиці.

Коли українські діти й молодь ростуть без національного виховання, то це є наша велика політична небезпека.

Коли наші письменники тут не пишуть, а замітають, то це є наш дошкульний політичний промах.

Коли ми не дбаємо про наші видавництва, книжки, поширення літератури, то все це йде на мінус нашій політиці.

І коли мовчить наша Капеля Бандуристів, то це є явне нерозуміння свого політичного інтересу.

Російська еміґрація це дуже добре зрозуміла. І, поруч „СОНР'ів" і „ОНР'ів", створила сильне видавництво імени Чехова, яке щомісячно кидає до рук громадянства кілька грубих томів російських письменників.

І то при умові, що російська культура „там" — тішиться повним признанням і підтримкою.

— * —

Ось наші висновки й завдання.

Чи можемо їх осягнути?

Безперечно. І навіть власними силами. Мусимо лише не забувати, що маємо для цього свій кожному приступний, засіб — „Народний Фонд".

Дещо з життя в Австралії

Жити в Австралії й не написати щось про неї своїм землякам, що розкинені по всім усюдам світу цього — було б гріхом. Отже почну із слідуючого: в сучасну пору Австралія переживає серію хворіб в своїй економіці, завдяки яких з одної сторони подорожчало життя, а з другої — почалося безробіття. А поки що, кому сміх, а нашому колишньому ДП — сльози, бо перші, кого викидають з праці це — новоавстралійці. Як завжди, до новоавстралійців дуже чуйна австралійська преса, якщо вони в чомусь провинились або якщо на останніх можна спекти печеню про фашистів і коляборантів. Натомість ні одна газета не пише про їх життя, працю, турботи, стараються обійти мовчанкою той факт, що новоавстралійці за два роки важкої праці і ощадного життя зуміли побудувати хати, придбати землі чи покупувати на виплату доми або повідчиняти скромненькі бізнеси. Австралія друга країна в світі по кількости авт в пропорції до населення, але, на жаль, половина цих авт — старих, псують цілу картину.

В цій багатющій країні панує юнійний хаос. Є юнії, які цілком контролюються комуністами, є й такі, що не пускають до себе на працю новоавстралійців (юнія портових вантажників, юнія вуглекопів та ін.). Одне з нещасть є тут — хворіти. Лікарська обслуга майже вся в приватних руках. За кожну візиту до лікаря треба розплачуватися фунтами. Недавно уряд Мензіза оголосив, що ним буде заведена нова система лікарської опіки, що коштуватиме хворому тільки декілька шилінгів.

Найбільше кидається у вічі европейцеві те, що вояки і офіцери не користуються тут симпатіями населення, а тим паче привілеями молодих жінок. Дуже рідко можна зустріти офіцера у військовій уніформі. Він радше ходить у цивільному вбранні. На жаль, таке ставлення до вояків, вироблене штучно в даному часі, неабияк шкодить мілітаризації країни.

Австралія славиться своїми пляжами. Пляжі — це мистецька гордість країни. Завжди вони переповнені з ранку до пізньої ночі. На пляжах можете ви побачити найвродливіших доньок Австралії, що своєю красою можуть сперечатися з самою Венерою, але ви ніколи не будете певні що в цих красунь є свої, а не штучні зуби. Це тому, що вода цього континенту бідна на вапно і людність вже з дитячих літ губить зуби. На цю тему в Австралії є багато жартівливих дотепів, як приклад подаю один з них: „дійсним другом є той, хто позичить вам свої зуби, якщо ви власні випадково загубите".

Австралійці є раби різнородних льотерій і кінських перегонів. Гра на коней багатьох з них робить жебраками. Це щось в роді духового алькоголізму.

Найбільше скупчення новоавстралійців, в тому числі й українців — це Сідней і його околиці. В Сіднеї славиться міський базар, що функціонує в п'ятниці і суботи. Завжди там повно наших людей, що купують по дешевих цінах харчові продукти. На цьому базарі можна побачити індійських і пакістанських робітників, що приїжджають на працю до Австралії. Вони завжди купують на цьому базарі старі лахи (костюми, штани, сорочки) у великій кількості, потім пересилають поштою до своїх країн і на цьому роблять добрий інтерес.

На закінчення, хочу сказати, що Австралія хоч і має багато чого від'ємного, але вона є країною великих можливостей і необмеженого поля дії для підприємчивих людей.

(„Український Самостійник")

КУЛЬТУРНА ІМПРЕЗА У. Н. СОЮЗУ У НЮАРКУ

Організовані культурно-освітнім Клюбом „Орлик" (27 відділ У. Н. С.) Світоглядові Вечорі, викликали в громаді живе зацікавлення. Відомий знавець суспільної психології та знаменитий промовець, проф. д-р Микола Шлемкевич, виголосить 4. доповіді-лекції на тему „Загублена українська людина".

Перша доповідь із цього циклю п. н. „Захитаний світогляд" відбудеться найближчої суботи, 20 вересня ц. р. в домівці Об'єднання б. Вояків Українців, 9 Велмонт Евеню, Нюарк, Н. Дж. Початок год. 5 попол.

З уваги на незвичайно інтересну і глибоку тематику доповідей та особу доповідача, треба ствердити, що Нюарк взявся за першоякісну культурну імпрезу.

ПЕРЕД ВИСТАВОЮ „БОЯРИНІ"

Багато вже було написано і в „Свободі", і в інших пресових органах про виставу драми „Боярння". Гурт молодих талановитих арситів, членів б. Студії Й. Гірняка виставляв цю драму в Ню Йорку, Нюарку і в Филаделфії та всюди зустрів прихильну оцінку, як щодо постави, так і щодо гри акторів. Музичне оформлення драми відомим піяністом Вадимом Кіпою створило разом зі сценічним оформленням гармонійну цілість.

Тричі йшла „Боярння" в Ню Йорку, але багато публіки не бачило її Одною з причин слабої фреквенції на виставах була маловідома і далека заля та дощевий весняний час.

Цим разом матимемо змогу побачити „Бояриню", одну з найнайцінніших і дуже тепер актуальну драму Лесі Українки — в Вашинґтон Ірвінґ Гайскул, в суботу 20. ц. м., в 8 год. вечора. Заля всім добре відома з Літ. Мист. Ярмарків та інших наших імпрез.

Українська Театральна Група дає суботнішню виставу на Народний Дім у Ню Йорку, започатковуючи осінню кампанію придбання дальших фондів на цей національний осередок у метрополії світу.

Р. К.

Повідомлення УКК

В СПРАВІ РОЗІСЛАННЯ ЗАКЛИКІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

Український Конґресовий Комітет Америки повідомляє всіх Українських Громадян в Злучених Державах Америки, що в цих днях будуть розіслані Заклики в справі складання Національного Датку за 1952 рік.

До закликів залучено конверти й брошуру про Український Народний Фонд — про його прибутки й видатки та про ту працю, яка провадиться за зібрані гроші.

Нині Комітет звертається до всіх, що дістали або дістануть заклик, — щиро відгукнутись і надіслати свій даток.

Нехай не буде нікого, хто ухилився б від своєї повинности й не виконав свого національного обов'язку.

Потреби нашого національно-політичного, культурно-освітнього й суспільно-громадського життя широкі і поважні і вимагають великих засобів.

Тому нехай ніхто не отягається з вплатою Національного Датку, тільки старається вислати його негайно.

В певних випадках може статися, що окремі особи дістануть і по два листи. Технічно цього не можна було оминути. Тому просимо зайві листи передати чи переслати сусідам і знайомим.

Громадяни, що не дістануть з будь яких причин Заклику з конвертами, й брошурою, зволять звернутись до найближчого Відділу Українського Конґресового Комітету або напишуть про те до Централі Конґресового Комітету.

Український Конґресовий Комітет Америки.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 13-ти мільйонового майна організації!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Видатна жертвенність на Народний Фонд.

Тутешній громадянин **Ігнатій Кутко**, один з недавноприбулих, пожертвував на Народний Фонд в 1952 році, разом із сином, квоту 100 дол., через канцелярію „Ліґи Американців Українського Походження".

В минулому році пожертвував п. І. Кутко на ту ж ціль подібну квоту.

П. Кутко працює, як кожен інший, тяжко на прожиток, одначе знаходить можливість зложити такий гарний дар на народну ціль.

М. Д.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З христин на УКК.

В неділю, 7 вересня відбулося хрищення наймолодшого буковинця Тараса Вол. Вибачинського, в православній укр. церкві в Ню Йорку.

Після хрищення відбулося приняття в домі п. Вибачинських.

При щирій фамілійній забаві згадано також про УКК та про його значення і працю, яку він виконує для з'єднання всіх українців Америки та для обзнайомлення американців із українськими справами.

Переведено збірку, на яку зложили: о. Ткачук, Циганюк, та пп. Вибачинський, Швейко, Шпитко, Мензей, Чикалюк, Северин, Рак, Рекшинський, Рибчук і Гайдук разом 27 долярів, що пересилається Конґресовому Комітетові.

Присутний.

ВСЯЧИНА

Від одного бджоляного жала вмерла жінка

Перед п'ятьма роками вжалила була бджілка фармерку Ксексу Вільямс, що жила на фармі в стейті Іллиной. Вона тоді дуже хворіла, і лікар радив їй бути обережною, бо її організм дуже вразливий на отруту, яка міститься в бджоляному жалі. Цього року вжалила цю жінку вдруге бджола, і ця фармерка вмерла за кілька хвилин.

Вересень уважають найздоровішим місяцем

На основі статистики забезпеченевих товариств твердять, що вересень це найздоровіший місяць у році. Статистику зробили на основі даних про 86,000,000 забезпечених осіб. У вересні вмирає на 10 відсотків людей менше, ніж пересічно у кожному іншому місяці року, а на 20 відсотків менше, як у березні, коли вмирає найбільше людей.

Премія за зміїні хвости

В місцевості Форт Єн, в стейті Н. Й., визначили були премії тим особам, що принесуть найменше три цалі хвоста так званої гримучої змії (ретлснейк). 84 особи заробили в той спосіб по три доляри цього літа.

Бельгійський король жениться

Юнайтед Пресс повідомляє, що молодий бельгійський король Бодуен, який недавно став королем після примусової абдикації свого батька, залюбився в люксембурзькій княжні Єлисаветі, і що треба надіятися близького королівського весілля. Княжна трохи старша за короля, але любов не звертає на це уваги...

Атомові вибухи на зорях

Франсуа Ленувель з астрономічної обсерваторії у французьких Альпах заявив на Світовому Астрономічному Конґресі в Римі, що він завважив 22 атомові вибухи на одній зорі протягом сімох ночей. Але ті вибухи були такі сильні, що в порівнянні з ними вибух атомової бомби в Гірошімі можна б уважати фаєрверком. Подібні вибухи відбуваються й на інших зорях, а тих зір безконечне число, і багато з них навіть не можемо бачити голим оком.

Жаби огородниками

До містечка Корнер Бруку в Новій Фунляндії спровадили 300 жаб, щоб піднести садівництво та огородництво в місті. Тих „кумкачів" роздали власникам городів, щоб вони там винищували комахи.

Чайки загрожують ракетовим літакам

„Ройтер" повідомляє, що на літовищі Алборґ у Данії над літовищем літає така маса чайок-рибалок, що вони часто влітають до ракетових моторів і в той спосіб змусили до приземлення шість літаків. Деколи так багато цих птахів на літовищі, що військові літуни не можуть відбувати літунського вишколу.

165 дівчат зімліли на спортових змаганнях

В місцевості Найогезі в стейті Місс. відбувалися шкільні змагання копаного м'яча. Температура була дуже висока і кілька учениць у віці від 14 до 18 років зімліли. Після того інші учениці зачали „мліти як мухи" і присутній на грищі лікар мусів ужити всі амбулянси, щоб відставити до шпиталів 165 дівчат, які в непритомному стані клали до амбулянсів. Змагання продовжувалися, але кругом грища виглядало, що відбуваються і змагання авт, якими возили зімлілих дівчат. Лікар сказав, що це був показ „масової істерії", бо в шпиталі пацієнтки швидко відзискували пам'ять.

Кров можна зберегти свіжою три місяці

Атлантик Сіті. — Дуже незначна кількість одного хемічного складника, додана до крови, може втримати її свіжою у пляшках, впродовж 90 днів, — такий винахід проголосив на 122 річному з'їзді Товариства Американських Хеміків д-р Отто Шалес, професор біохемії з університету Тюлейн. Він працював над винаходом для збереження крови на підставі теорії, що під час травлення ензими нищать кров довгий час. Ензими — це складні хемічні субсанції, виворювані в звіринних і рослинних організмах. На думку професора, ензими находяться теж у крові, яку вони „травлять" дуже повільно. Раніше можна було можливе втримати свіжість крови тільки 21 днів, а тільки кровну плязму можна затримати довший час ужиточною.

Пляни матеріяльної допомоги для Нікараґуа

Вашинґтон. — Окрема місія дорадила, щоб Міжнародній Банк відбудови і розвитку прийшов з поміччю найбільшій країні Центральної Америки — Нікараґуа. Дорадники вказують, що щонайменше 59 мільйонів долярів необхідні цій країні для розвитку здоров'я, освіти, хліборобства, промислу тощо, на наступних п'ять років. Домагання підтверджено обґрунтованими запевненнями, що гроші ці підвищать життя Нікараґуа й принесуть їй бажану всесторонну користь. Нові вклади в господарку країни приспішать побудову сітки наземних шляхів, відновлять залізниці та морські і озерні порти країни, причиняться до оздоровлення санітарних умовин в містах, — зокрема дадуть можливість постачати населенню здорову питну воду та допоможуть електрифікувати країну.

Доволі харчів на світі, стверджують на конференції

С[illegible]йт Каледж, у стейті Пенсильвенія. — Світ не дійшов ще до границь харчової продукції, заявив д-р Ф. Т. Вален з Харчової й Рільничої Організації Злучених Держав на шостій Міжнародній Конвенції Конґресу Пасовиськ. Якщо використати теперішні простори землі, покритої травою, то можна швидко осягнути поправу теперішнього харчового питання. Поза потребою поправи плодовитої землі, треба ще звернути увагу на неторкані земельні простори. Це було б непростимим гріхом залишити невикористані ці хархові джерела в часі такої високої техніки, що розвинена зараз. Коли прийде до використання землі для потреб людини, тоді зменшиться обшир землі потрібний для вижвлення худоби, пригадував д-р Вален. Одначе на це така рада, що треба плекати добірніші рослини, що їх переробляється корм для худоби і не треба буде втримувати тільки землі на пасовиська, які одинаково потребують догляду, хоч не приносять належного зоску. Дуже важливий засіб харчів становить Абфрика, як казав д-р Т. Л. Байвотер з Абердін, з Шотляндії науковцям, що зібралися з 50 країн. Африка займає одну шосту частину поверхні землі, а дає менше ніж двадцяту частину харчів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори бр. св. Юрія відділ 239 відбудуться в суботу, 20. вересня, о год. 8. ввечорі. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 6. по пол. Просимо старших членів відобрати свої чеки на дивіденду та привести зі собою кандидатів в члени. — Уряд.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Soviety, Branch 259 will be held Society, Branch 259 will be held 4952 So. Paulina St., at 2:00 p.m. — P. Trusiak, Rec. Sec.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Від. 397 повідомляє своїх членів, що побір складок буде в неділю, 21. вересня від. год. 12—2. Можна також вплачувати в суботу, 20. вересня від год. 7:30—8. ввечорі. — О. Штогрин, секр.

ТАВНТОН, МАСС. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 122 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, о год. 3. по полудні, в Галі Укр. Дому, 14 Maple Ave. Просимо всіх членів бути присутніми, бо маємо деякі дуже важні справи до полагодження. — В. Туркало, предс.; Х. Салата, кас.; М. Драпь, секр.

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, подає до відома, що звичайний мітінґ відбудеться 21. вересня в неділю, о год. 4. по полудні, в галі У. Н. Дому, 279 Кінґс Гайвей Вест. Є важні справи до полагодження, а іменно місячні вкладки а також справа $1 на сплату Союзівки. Уряд просить всіх членів прибути на час. — Вґ Максимюк, пр.; М. Сендзік, кас.; П. Дудко, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ від. 8 повідомляє, що збори Тов. відбудуться в неділю, 21. вересня, о год. 2. по пол., в залі Клюбу, 13 Washington St. Просимо всіх членів явитися, бо на 28. ц. м. Тов. буде мати Пікнік в тій самій залі. Є теж інші справи до обговорення. — Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, в годині 2. по полудні, в галі церковній на Roosevelt Ave. Проситься усіх членів зійтись на означений час, вирівнати свої вкладки, а так само зложити даток $1, або й більше на Союзівку. — Г. Волянський, предс.; Н. Кіра, кас. І. Маркович, секр.

Вступайте в Члени УНСоюзу!

Посмертні Згадки

МИКИТА ҐАЛІНОВИЧ, член тов. Запорозької Січі, від. 234 УНСоюзу в Елизабет, Н. Дж., упокоївся по довгій недузі дня 16 вересня 1952 року, проживши 67 років. Покійний походив з села Псари, повіт Рогатин, Західна Україна. До УНСоюзу вписався у вересні 1909 року. В Покійнім українська громада в Елизабет, Н. Дж., втратила діяльного громадянина, що два десятки літ сповняв різні уряди. Був предсідником Українського Народного Дому, Українського Демократичного Клюбу, Центрального Комітету й інших організацій. На кожному вічу, або концерті ніколи не відмовив своєї жертви і других заохочував до жертв та громадської праці. Покійний полишив у смутку дружину Евдокію і сестру і дальшу родину. Похорон відбудеться в суботу дня 20. вересня 1952 року в год. 9. рано з похоронного заведення Meekins Funeral Home, 43 South Broad St., Elizabeth, N. J., до церкви св. Володимира. Проситься всіх членів Запорозької Січи до численної участи, щоб гідно віддати останню прислугу заслуженому бувшому урядникові і членові. — В. Н. П.

С. Могила, секр.

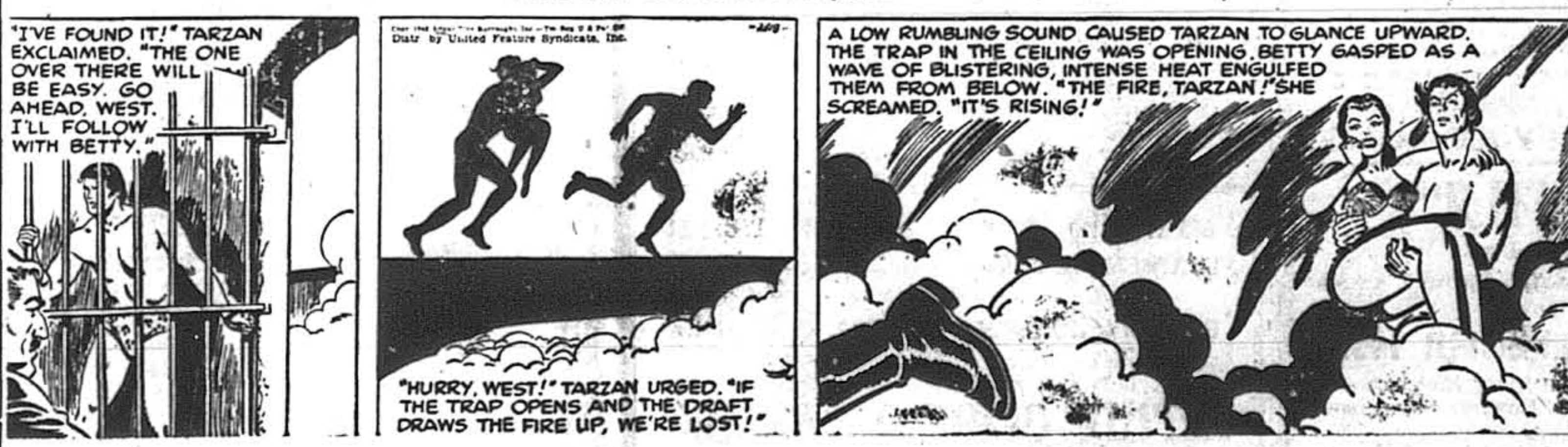
ГРИГОРІЙ СТАШКО, член Бр. св. Юрія, від. 160 в Джемейка, Л. Ай., помер 14. вересня 1952 р. Покійний родився в селі Бичках, пов. Рогатин. Вписався в члени УНСоюзу в 1911 р., проживши 66 років. Покійний оставив в смутку дочку Катерину двох синів Михаїла і Івана. Похорон відбувся 18. вересня з дому жалоби на цвинтар. — В. Н. П.

М. К.

В сьому річницю смерти моєї незабутньої Доні

бл. п. ЛЕСІ ІВЧЕНКО
(Літературний псевдонім Л. ОЛЕНКО)
В НЕДІЛЮ, 21-го ВЕРЕСНЯ
в церкві св. Володимира в Ню Йорку
по Службі Божій о 12 год. дня,
буде відправлено
ПАНАХИДУ
про що друзів і знайомих сповіщає **МАТИ.**

ТАРЗАН, ч. 2918. Зв'язані по лум'ям.

„Я знайшов!", вигукував Тарзан. „Он туди, там буде легко. Иди наперед, Весте. Я йду за тобою з Бетті".

„Спішись, Весте!", домагався Тарзан. „Як пастка відчиниться і протяг викине вогонь угору, ми пропали;"

Глухий грюкітливий шум спричинив, що Тарзан зиркнув угору. Пастка стелі відчинялась. Бетті роззявила рота, коли хвиля палючої, інтенсивної гарячі поглинала їх знизу. „Вогонь, Тарзане! — кричала вона. Він піднімається!"